

Katılım Engelleri Ölçeği-Genel (KEÖ-G): Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ayfer AYDINER BOYLU
Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi İİBF
aaboylu@hacettepe.edu.tr
Gülşay GÜNAY
Doç. Dr., Karabük Üniversitesi İİBF
ggunay@karabuk.edu.tr
Nüri DOĞAN
Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi EBF
nurid@hacettepe.edu.tr

Öz

Bu araştırma, Katılım Engelleri Ölçeğinin (KEÖ-G) Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma Hacettepe Üniversitesinde görev yapan toplam 171 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılım Engelleri Ölçeğinin faktör yapısını belirlemek amacıyla uygulanan temel bileşenler analizi ve doğrulayıcı faktör analizlerinin sonuçları ölçek maddelerinin varyansın % 53.44'ünü açıklayan dört faktörlü bir yapısının olduğunu ve dört faktörlü modelin verilerle daha uyumlu olduğunu göstermiştir. Açıklayıcı faktör analizine göre ölçeğin Türkçe formunda dört alt boyut sırasıyla "Kişisel Problemler", "İlgi Eksikliği", "Güven Eksikliği" ve "Zaman Kısıtları" olarak adlandırılmıştır. Bu dört faktörün Cronbach Alfa değeri sırasıyla 90, 86, 84 ve 88 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara dayanarak Katılım Engelleri Ölçeğinin ülkemizde yürütülecek olan araştırmalarda kullanılabilmesi için gerekli olan psikometrik özelliklere sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin, Yetişkin Eğitimi, Yaşam Boyu Öğrenme, Sürekli Öğrenme, Katılım Engelleri

Deterrents Participation Scale-General (DPS-G): The Validity and Reliability Study

Abstract

This research was carried out with the aim of testing Turkish validity and reliability of Deterrents Participation Scale (DPS-G). The study was carried out with 171 participants carrying out duty in Hacettepe University. Main components analysis and confirmative factor analysis results applied with the aim of determining the factor structure of Deterrents Participation Scale showed that scale articles has a four factor structure explaining 53.44% of variant and the model with four factors have a more coherent structure with available data. According to explanatory factor analysis, four subdimensions in the Turkish form of the scale was names as respectively "Personal Problems", "Lack of Interest", "Lack of Confidence" and "Time Limitations". Cronbach Alpha values of these four factors was determined as respectively 90, 86, 84 and 88. Based on these results, it is possible to say that Deterrents Participation Scale has psychometric characteristics necessary for using this in the studies to be carried out in our country.

Keywords: Adult, Adult Education, Lifelong Learning, Continuing Learning, Deterrents to Participation

1. Giriş

Değişimlere uyum sağlamada öğrenme son derece önemlidir. Çünkü ekonomik, toplumsal ve kültürel hayatta görülen değişimler bir yandan eğitime konu olabilecek istek ve ihtiyaçları arttırmakta, diğer yandan da eğitimi hayat boyu doyurulması gereken bir ihtiyaç haline getirmektedir (Kurt, 2000).

Bir başka ifadeyle *“yaşam boyu öğrenme”* hızlı değişimin insan hayatında ortaya çıkardığı yeni ihtiyaçların giderilmesinde bir çözüm noktasıdır. Dünyadaki hızlı değişim ve gelişimin insan hayatındaki tüm alanları etkilediği göz önüne alındığında, kişilerin ve toplumların bu değişime hazırlanma ve uyum sağlama zorunluluğu yaşam boyu öğrenmenin önemini daha da arttırmaktadır (Akyol, 2002).

Yaşam boyu öğrenmenin artan önemi özellikle gelişmiş ülkelerde bireylerin, yaşamlarının herhangi bir aşamasında duyacakları öğrenme ihtiyaçlarını ve ilgilerini tatmin etmek üzere düzenlenen programları kapsayan yetişkin eğitiminin yaygınlaşmasını sağlamıştır (Okçabol, 1996). Avrupa Birliği İstatistik Ofisi'nin (Eurostat), yaşamboyu öğrenme istatistiklerine göre Avrupa Birliği (27 ülke) ölçeğinde 25-64 yaş grubunun eğitim-öğretime katılma oranı 2010 yılı itibarıyla Danimarka, İzlanda, İsviçre, İsveç, Finlandiya ve İngiltere gibi ülkelerde %20 civarında veya üzerinde iken, Türkiye'de bu oran %5'in altındadır (EC, 2012).

Her ne kadar dünyada "yaşam boyu eğitim" bağlamında, yetişkin eğitimi programlarına verilen önem giderek artmış olsa da yetişkinler bu tür programlara katılmada, sürdürmede ve programı başarmada çeşitli engellerle karşılaşmaktadırlar (Lowe, 1985:46). Cross (1981) katılma engellerini; durumsal, kurumsal ve psikolojik olarak sınıflamıştır. Durumsal engeller; coğrafi yerleşim, kursa ulaşım güçlükleri, bakmak zorunda olunan çocukların varlığı gibi, bireyin sosyal ve fiziksel çevresi ile ilgilidir. Kurumsal engeller; kurumsal politikalar, yetişkine uygun olmayan program saatleri, yetişkin için çekici olmayan programlar olarak sıralanabilir. Psikolojik engeller ise; ilgi duymama, öğrenme için yaşının geç olduğunu düşünme, çalışmaktan hoşlanmama, okuldan bıkmış olma gibi eğitim etkinliğine karşı oluşmuş bireysel inançlar, tutumlar ve değerlerdir. Darkenwald ve Merriam (1982) tarafından geliştirilen psiko-sosyal etkileşim modeline göre Cross'un modelindeki üç engelin aksine dört engel bulunmaktadır. Bu engeller, durumsal, kurumsal, psiko-sosyal ve bilgilendirmeye ilişkin engellerdir. Psiko-sosyal engeller, potansiyel öğrenenin eğitim faaliyetleri ile meşgul olmanın yararlılığı, uygunluğu ve keyif alınabilirliğine karşı olumsuz tutumunu vurgular (Silva, Cahalan ve Lacireno-Paquet, 1998:38). Bilgilendirmeye ait engeller ise eğitim fırsatlarına ilişkin farkındalık düzeyini ifade etmektedir (Scanlan, 1986).

Eğitime katılım engellerine ilişkin literatür incelemesi ve yapılmış çalışmaların sonuçlarına bakıldığında, çeşitli koşullara bağlı olarak eğitime katılımı engelleyen çok sayıda faktörün bulunduğu görülmektedir. Eğitime karşı tutum (Cross,1981:125-126; Johnson, 2006; DesJardins ve diğerleri, 2006), eğitim olanakları hakkında bilgi sahibi olunmaması (Scanlan ve Darkenwald, 1984:156; Okur, 1999; Ural, 1999), eğitimin yetişkinlerin sorunlarına, ilgilerine ve ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olmaması (Scanlan ve Darkenwald, 1984; Bilir 2004) eğitimin faydalarına inanmama (Bilir, 2004; Woosley ve diğerleri, 2005), güven eksikliği (Cross, 1981:119; Bilir, 2004; Scanlan ve Darkenwald, 1984), katılımcı ile eğitim çevresi arasındaki uyumsuzluk (Boshier, 1973:256; Drysdale, Ross ve Schultz, 2001), maliyet (Darkenwald ve Merriam'ın, 1982; Scanlan ve Darkenwald, 1984; Osborne, Cope, ve Johnstone, 1994; Harris ve Brooks, 1998; Ural, 1999), zaman kısıtı (Valentine & Darkenwald, 1990; Çingilloğlu, 2005; Harris ve Brooks, 1998; Ural, 1999), iş ile ilgili sorumluluklar (Scanlan ve Darkenwald, 1984), ev ile ilgili sorumluluklar (Scanlan ve Darkenwald, 1984), ailevi sorumluluklar (Osborne, Cope, ve Johnstone, 1994; Harris ve Brooks, 1998), sağlık ve yaş (EC, 2012), erişilebilir mesafede olmama (Ural, 1999; EC, 2012) ve çalışma saatleriyle çakışma (EC, 2012) eğitime katılım açısından belirtilen engeller arasında yer almaktadır.

Avrupa Birliği İstatistik Ofisi'nin (Eurostat), istatistiklerinde Türkiye'de yetişkinlerin yaşam boyu öğrenmeye bir başka ifade ile yetişkin eğitimi programlarına katılımlarının çok düşük olduğu görülmektedir (EC, 2012). Bu nedenle, yetişkin eğitimi programlarına katılmayanların profilleri ve katılmama nedenlerini inceleyen araştırmalar, katılımın artırılması açısından önem taşımaktadır. Türkiye'de bu konuda yeterli sayıda araştırma yapılmamıştır. Yapılmış olan araştırmalarda ise katılım engellerinin ölçümünde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı kullanılmamıştır. Geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracının bulunmaması yetişkin eğitime katılım engellerine ilişkin mevcut durum hakkında bilgi sağlanmasında eksiklik olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla literatürdeki bu boşluğun giderilmesi son derece önemlidir. Katılım engellerini ölçmede kullanılan bir ölçek bulunsa da bu ölçeğin Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışması daha önce yapılmamıştır. Bu ölçekten Türkiye'de yapılan araştırmalarda da yararlanılabilmesi için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması gerekmektedir. Bu nedenle, bu çalışma ile "Katılım Engelleri Ölçeğinin" Türkiye'ye uyarlanması, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik düzeyinin saptanması amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın evrenini Hacettepe Üniversitesi Sıhhiye ve Beytepe kampüslerinde çalışan bireyler oluşturmaktadır. Hacettepe Üniversitesinde 2012 yılı itibarıyla Personel Müdürlüğü'nden alınan listeye göre toplamda

9223 personel görev yapmaktadır. Toplam 9223 personel arasından çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 840 birey ile görüşülmüştür. Görüşme sonucunda herhangi bir konuda eğitime ihtiyaç duyduğunu ancak ihtiyaç duyduğu konuda eğitim alamadığını belirten 171 bireye ulaşılmıştır. Bu durum araştırmaya katılacak birey sayısının sınırlı olmasına neden olmuştur. Araştırma kapsamına alınan bireylerin (örneklemin) çalışmaya katılım (evrene) oranı %20.4'dür.

Yaşları 21 ile 62 (Ort=37.6, S=9.6) arasında değişen 100'ü kadın ve 71'i erkek olan katılımcıların, %28.1'inin lisans, %18.1'inin lise, %17.0'sinin ön lisans, %14.0'ünün birbirine eşit oranlarla yüksek lisans ve doktora, %7.0'sinin ortaokul ve sadece %1.8'inin ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %50.3'ü idari hizmetler, %31.0'i akademik, %12.9'u yardımcı hizmetler ve %5.8'i ise teknik hizmetler sınıfında çalışanlardan oluşmaktadır. Katılımcılar arasında haftalık çalışma saatlerinin "36 - 44 saat" arasında olduğunu belirtenlerin oranı (%81.9) oldukça yüksektir. Aynı zamanda çalışmaya katılan bireyler arasında evli olanların oranı yarıdan fazla olup (%64.3) yaşadıkları ailedeki kişi sayısı 1 ile 6 (Ort=3.2, S=1.3) arasında değişmektedir. Katılımcıların aylık gelir düzeyleri 920,00 TL - 10.000,00 TL arasında değişmekle birlikte ortalama aylık gelirleri 3.136,5 TL (S=1.560,2) olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %66.1'i sağlığını iyi, %30.4'ü orta, %3.5'i ise kötü olarak değerlendirmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Bireylerin Demografik Bilgileri

Demografik Bilgiler	X	S	Min.	Max.
Yaş	37.6	9.6	21	62
Ailenin aylık gelir düzeyi	3136.5	1560.2	920	10000
Ailedeki kişi sayısı	3.2	1.3	1	6
	N	%		
Cinsiyet				
Kadın	100	58.5		
Erkek	71	41.5		
Öğrenim Düzeyi				
İlkokul (5 yıl)	3	1.8		
Ortaokul (8 yıl)	12	7.0		
Lise (11 yıl)	31	18.1		
Ön lisans (13 yıl)	29	17.0		
Lisans (15 yıl)	48	28.1		
Y. lisans (17 yıl)	24	14.0		
Doktora (19 yıl)	24	14.0		
Hizmet Sınıfı				
Akademik	53	31.0		
Genel idari hizmetler	86	50.3		
Teknik hizmetler	10	5.8		

Yardımcı hizmetler	22	12.9
Haftalık Çalışma Saati		
35 saat ve daha az	6	3.5
36-44 saat	140	81.9
45 saat ve üzeri	25	14.6
Medeni Durum		
Evli	110	64.3
Bekar	53	31.0
Dul/Boşanmış	8	4.7
Sağlık Durumu		
Kötü	6	3.5
Orta	52	30.4
İyi	113	66.1

2.2. Veri Toplama Araçları

Verileri toplama sürecinde iki bölümden oluşan bir ölçme aracından yararlanılmıştır. Ölçme aracının birinci bölümü demografik bilgi formu, ikinci bölümü ise katılım engelleri ölçeğidir.

Demografik Bilgi Formu: Demografik bilgi formunda; araştırmaya katılan bireyler hakkında bilgi edinmek amacıyla demografik sorulara (yaş, cinsiyet, medeni durum, üniversitedeki hizmet sınıfı, öğrenim düzeyi, haftalık çalışma saati, ailenin aylık gelir düzeyi, ailedeki kişi sayısı ve sağlık durumu vb.) yer verilmiştir.

Katılım Engelleri Ölçeği-Genel/KEÖ-G (Deterrent Participation Scale-General/DPS-G): Katılım Engelleri Ölçeği 1984 yılında Scanlan ve Darkenwald tarafından yetişkinlerin eğitim faaliyetlerine katılmama kararları üzerinde engelleyici unsurların önemini derecelendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek daha sonra Darkenwald ve Valentine tarafından 1985 yılında revize edilmiştir. Elli sekiz maddeden oluşan ölçeğin 24 maddesi silinmiş ve 34 maddeye indirilmiştir. Böylece Katılım Engelleri Ölçeği toplam 34 maddeden oluşmuştur. Ölçekte geçen “kurs” kelimesi eğitim ile ilgili tüm aktiviteleri kapsamaktadır (seminer, ders, workshop vb.). Katılımcılar, her biri eğitime katılıma yönelik engelleyici sebepleri betimleyen maddeleri beş dereceli Likert tipi ölçek üzerinden kendilerine en uygun olan seçeneği işaretleyerek doldurmaktadırlar. Beş dereceli Likert tipi ölçek 1=önemli değil, 2=biraz önemli, 3=önemli, 4=oldukça önemli, 5=çok önemli şeklinde tanımlanmıştır.

Scanlan ve Darkenwald (1985) tarafından ölçeğe uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin özdeğeri 1 veya 1'in üzerinde olan ve toplam varyansın %53'ünü açıklayan altı faktörlü bir yapısının olduğu saptanmıştır. Altı faktörün açıkladığı bu varyans oranı kabul edilebilir bir düzeydedir. Ölçekte yer alan alt boyutlar güven eksikliği (lack of confidence), ilgi eksikliği (lack of course relevance), zaman kısıtları (time constraints), düşük

kişisel öncelik (low personal priority), maliyet (cost) ve kişisel problemler (personel problems) olarak isimlendirilmiştir.

Güven Eksikliği alt boyutu 8 maddeden oluşmakta ve kişinin eğitime katılımını engelleyici olabilecek güven eksikliğini ortaya koyan (öğrenme yeteneğine güvenmeme, arkadaş ve aile üyeleri tarafından teşvik edilmeme vb) maddelerden oluşmaktadır. Bu alt ölçekte yer alan 8 maddeye ait madde yük değerleri .83 ile .50 arasındadır. *İlgi Eksikliği* olarak adlandırılan 2. boyutta toplam 6 madde yer almakta olup, bu boyutun madde yük değerleri ise .82 ve .62 arasında değişmektedir. *Zaman Kısıtları* alt boyutu yetişkin eğitime yönelik hazırlanan kurslara katılma engeli olarak zaman darlığı ile ilgili nedenleri ifade eden 5 maddeden oluşmaktadır. Zaman Kısıtları alt boyutunun madde yük değerleri .77 ile .52 arasındadır. Ölçeğin dördüncü alt boyutu olan *Düşük Kişisel Öncelik* boyutunda yer alan toplam 5 maddenin madde yük değerleri .65 ve .52 arasında değişmektedir. Bu alt boyut yetişkin eğitime yönelik olarak düzenlenecek olan kursa olan ilgisizliği, isteksizliği ve öncelikleri belirten ifadelerden oluşmaktadır. *Maliyet* alt boyutu 3 maddeden oluşmakta olup, bu boyutta yer alan 3 madde de doğrudan doğruya kursun kişisel olarak getirebileceği maliyeti karşılayabilme durumunu işaret etmektedir. Maliyet alt boyutunda yer alan üç maddenin madde yük değerleri sırasıyla .87, .86 ve .50'dir. Son boyut olan *Kişisel Problemler* eğitime katılma engeli olabilecek kişisel problemleri açıklamaya yönelik 4 maddeden oluşmakta olup, madde yük değerleri .57 ve .46 arasındadır. Ölçekte yer alan "Yetişkinler için mevcut kurslardan haberdar değilim", "Kendi kendime öğrenmeyi tercih ediyorum" ve "Ulaşım problemlerimin olması" maddelerinin, madde yük değerleri literatürde belirtilen değerlerin altında olduğu için bu üç madde herhangi bir faktör altına toplanmamıştır. Bu nedenle Scanlan ve Darkenwald (1985) tarafından ölçekte yer alan 31 maddeye açılımlı faktör analizi uygulanmıştır.

Scanlan ve Darkenwald (1985) tarafından her bir alt boyutun güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre 6 alt boyutunun Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı sırasıyla .87, .83, .72, .64, .75 ve .40 olarak bulunmuştur. Özgün ölçeğin tüm test için alfa güvenilirlik katsayısı .86'dır.

Ölçeğin orijinalinin ölçtüğü boyutlar ve psikometrik özellikleri incelenmiş; her bir boyuttaki maddeler ve faktör yük değerleri değerlendirilmiştir. Ölçeğin boyutlarının genel olarak uygun olduğuna, Türkiye kültüründe de bu boyutların çalışabileceğine, ölçeğin maddeleri ve tümü için belirtilen psikometrik özelliklerin yeterli olduğuna karar verilmiştir. Son olarak ölçekte ilgili alan yazın incelemesi yapılmış, Türk kültürüne daha önce adaptasyon çalışmasının yapılmadığı, başka kültürlerle yönelik uyarlama çalışmalarının bulunmadığı görülmüştür. Psikometrik ve alan yapısal incelemeler sonucunda ölçeğin Türkiye kültürüne adaptasyon çalışması ile

kazandırılmasının yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kararlar birlikte ölçeğin adaptasyon çalışmasına başlanmıştır.

2.3. Süreç

Veri toplama araçları Hacettepe Üniversitesinde çalışan akademik ve idari personele araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Katılımcılara öncelikle araştırmanın amacı ve anketin nasıl doldurulacağı konusunda bilgi verilmiş ve varsa soruları yanıtladıktan sonra, çalışmaya katılmayı kabul eden kişiler çalışmaya dahil edilmiştir. Veri toplama araçları katılımcılara en üstte bir yönerge sayfası, hemen altında bilgi formu olmak üzere bir paket halinde verilmiştir. Yönerge sayfasında araştırmanın akademik amaçlarla yürütüldüğü, bu nedenle de isim ya da kimliği belirleyici herhangi bir bilginin yazılmasına gerek olmadığı özellikle vurgulanmıştır. Araştırma formunu doldurmak katılımcıların yaklaşık 15 dakikalarını almıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Anket formu ile elde edilmiş olan bilgiler “SPSS for Windows 15.0” ve “Lisrel 8.80” istatistik paket programları ile analiz edilmiştir. Bütün sorular için sıklık dağılımları çıkarılmıştır. Çalışmada kullanılacak olan verilere ilişkin öncelikle kayıp veri analizleriyle uç değer analizi yapılmış ve maddeler için ortalamalarla standart sapmalar hesaplanmıştır.

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri kapsamında öncelikle orijinalinde 6 faktörlü olan yapı için doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi yapılmış ancak sonuçlar beklentileri karşılamamıştır. Ölçek adaptasyonu sürecinde kültürel, dilsel, tepkisel vb. farklılıklardan dolayı bu tür sonuçların alınması mümkün olduğundan elde edilen sonuçların detaylı bir incelemesi yapılmıştır. İnceleme sonucunda Türkiye kültüründe orijinal ölçekteki bazı faktörlerin çalışmadığı, bazı maddelerin diğer faktörlerle ilişkili olduğuna dair düzeltme (modification) indekslerine sahip olduğu yani diğer faktörlerle ilişkili olduğu görülmüştür. Altı faktörlü orijinal ölçek için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre üç maddenin ilişkilendirildiği faktöre ilişki yol katsayılarının istatistiksel olarak anlamsız olduğu, bu maddelerin diğer faktörlerle de düzeltme indeksi vermediği yani hiçbir faktöre gitmediği belirlenmiştir. Bunun üzerine hem 6 faktörle sınırlandırılarak hem de faktör sayısını serbest bırakarak açıklayıcı (explanatory) faktör analizi yapılmış ve ölçeğin dört faktörlü bir yapıyı yansıttığı bulunmuştur. Açıklayıcı faktör analizi ile ortaya çıkan dört faktörlü yapı için güvenilirlik analizleri ve madde analizi çalışmaları da gerçekleştirilmiştir. Son adımda ise açıklayıcı faktör analizi ile elde edilen dört faktörlü yapı için doğrulayıcı faktör analizi yapılarak, orijinal ölçek için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

3. Bulgular

Katılım Engelleri Ölçeğinin Türkçe formunun geçerliği; dil ve kapsam geçerliği ile yapı geçerliği açısından ele alınmıştır.

Dil ve Kapsam Geçerliği:

Katılım Engelleri Ölçeğinin adaptasyon sürecinde doğal olarak öncelikle dil geçerliğine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Katılım Engelleri Ölçeğinin maddeleri ve yönergesi öncelikle araştırmacılar ve bir dilbilimci (filolog) tarafından birbirlerinden bağımsız olarak Türkçeye çevrilmiştir. Çevirinin tamamlanmasını takiben orijinal maddeleri en iyi temsil ettiği düşünülen çeviri maddeleri seçilerek ölçeğin Türkçe formu oluşturulmuştur. Türkçe forma seçilen çeviri maddeler hem Türkçe hem de İngilizce'ye aynı derecede hakim bağımsız başka bir filolog tarafından yeniden İngilizce'ye çevrilmiştir. Bu aşamadan sonra araştırmacılar ve dilbilimciler Türkçe formdan İngilizceye çevrilen maddelerle orijinal ölçek maddelerini karşılaştırmışlardır. Bu karşılaştırma sürecinde birkaç küçük düzeltme yapılmış genelde Türkçe ve orijinal maddelerin anlamsal olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu tespit ve küçük düzeltmelerle birlikte ölçeğe son şekli verilmiştir. Bu işlem tamamlandıktan sonra yetişkin eğitimi konusunda uzman olan akademisyenler (Alan uzmanları bir profesör ve iki doçent akademisyendir. Alan uzmanlarından verilerin analizi sürecinde, özellikle de açıklayıcı faktör analizinin sonuçlarını yorumlamada ayrıca yararlanılmıştır.) ve bir Türk Dili uzmanı tarafından ölçek, hem Türkçe dilbilgisi hem de yetişkin eğitime yönelik olarak eğitime katılım engellerini ölçme özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Alanında yetkin olan bu uzmanlardan alınan geribildirimler doğrultusunda ölçekte yine küçük değişiklikler yapılmıştır. Bu son düzeltmeler de yapıldıktan sonra araştırmacılar, yabancı dil ve Türkçe uzmanlarıyla bir araya gelerek ölçeğin son halini yeniden incelemişler ve gerek dilbilgisi gerekse ölçmek istenen davranışların (özellikler) yeterliği açısından çevirilerin uygun olduğu konusunda görüş birliğine ulaşmışlardır. Böylece uyarlanan ölçekle orijinal ölçeğin anlamsal eşitlik, deyimsel eşitlik ve kavramsal eşitliğe sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara dayanarak dil ve kapsam geçerliğinin sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin çeviri geçerliği için yapılan çalışmaların tamamlanmasından sonra deneme uygulamasını yapabilmek için Hacettepe Üniversitesinden çalışma grubu seçilmiş ve deneme formu Hacettepe Üniversitesinde çalışan akademik ve idari personele araştırmacılar tarafından uygulanmıştır.

Yapı Geçerliği:

KEÖ-G Ölçeğinin orijinal ölçekteki 6 faktörlü yapıyı yansıtmadığını belirlemek amacıyla öncelikle doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ölçeğin orijinalindeki 6 boyut ve 34 madde

üzerinden yürütülmüştür. Böylece söz konusu yapının Türk kültürüne uygunluğuna ilişkin hipotez test edilmiştir.

Tablo 2. Katılım Engelleri Ölçeğinin Türkiye Formu İçin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Model	X ²	X ² /sd	CFI	GFI	AGFI	RMR	SRMR	RMSEA (%90 GA)
Altı Faktörlü Model	1769.13 ***	1769,13/334 = 5.3	0.85	0.60	0.51	0.49	0.10	0.15
Dört Faktörlü Model	1528.66 ***	2046.00/521 = 3.9	1.00	0.93	0.94	0.16	0.09	0.13

***p < 0,001

Katılım Engelleri Ölçeğinin Türkiye formu için doğrulayıcı faktör analizi sonuçları literatürde yaygın olarak kullanılan uyum ve uyumsuzluk indekslerinin sınır değerleri ile karşılaştırılmıştır. Uyum indeksleri araştırmacıya kuramsal modeli veri setinin ne düzeyde doğruladığını göstermektedir. Yani elde edilen doğrulama varlık yokluk değil bir derece gösterir. Doğrulayıcı faktör analizi için uyum indekslerinin kabul sınırları bazı yazarlara göre farklılaşmakla birlikte genel kabul gören değerler söz konusudur. Diğer yandan çok sayıda uyum ve uyumsuzluk indeksi bulunduğundan bunların tümünün verilmesi yerine amaca en uygun olan indekslerin verilmesi önerilmektedir (Gerbing ve Anderson, 1992; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Uyum ve uyumsuzluk indeksleri değişken/parametre sayısı veya örneklem büyüklüğünden etkilendiğinden modele ilişkin karar verilirken bunların çoğunluğunun kabul edilen sınırları içermesine bakılmaktadır. Model veri uyumu için ilk bakılan istatistik Ki-kare değeridir. Bu değer önemlilik düzeyinin .01'den büyük olması kabul edilebilir uyumu; .05'den büyük olması iyi uyumu gösterir. Ancak Ki-kare toplamı bir istatistik olduğu için çoğu durumda istatistiksel olarak manidar sonuçlar verdiği için bunun yerine Ki kare/Serbestlik derecesi kullanılır (Tabachnik ve Fidell, 2007; Kline, 2005). Ki kare/Serbestlik derecesi oranının 3'den küçük olması iyi uyumu; 3-5 arasında olması ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Şimşek, 2002). Diğer yandan uyumsuzluk indekslerinden yaklaşık hataların karekökü (RMSEA) değerinin .05'den küçük olması iyi uyumu; .05-.08 aralığı ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Steiger, 2007). RMSEA değerleri için güven aralığı hesaplanabildiğinden güven aralığının .08 değerini içermesi kabul edilebilir uyum kararı için yeterlidir. Schermelleh ve Moosbrugger (2003) ise RMSEA değerlerinin .05-.10 arasında kabul edilebilir uyumdan söz edileceğini söylemektedir. Uyumsuzluk istatistiği olan hata ortalamasının kare kökü (RMR) değerinin .05'den küçük olması iyi uyumu; .06-.08 arasında olması

kabul edilebilir uyumu göstermektedir. Ancak RMR değerleri örneklem büyüklüğünden etkilendiği için genellikle yüksek çıkmaktadır ve bunun yerine standartlaştırılmış hata ortalamasının karekökü (SRMR) değerlerinin kullanılması önerilmektedir. SRMR değerinin .05'den küçük olması iyi uyumu; .05-.10 arasında olması ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Browne ve Cudeck, 1993; Hu ve Bentler, 1999). Uyum iyiliği indeksi (GFI) ve düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI) .90 -1.00 aralığında iyi uyumu; .85-.89 aralığında kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Yılmaz ve Çelik, 2005; Şimşek, 2007; Meydan ve Şeşen, 2011). Karşılaştırmalı uyum indeksinin (CFI) .95'den büyük olması iyi uyumu; .90-.95 arasında olması ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Bentler ve Bonet, 1980).

Doğrulamalı faktör analizinin iyi uyum ve kabul edilebilir uyum için açıklanan sınır değerleri dikkate alındığında Katılım Engelleri Ölçeğinin 6 faktörlü yapısıyla model veri uyumunu kabul edilebilir sınırlarda dahi sağlayamadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Katılım Engelleri Ölçeğinin 6 faktörlü yapısının Türkiye kültürü için değişmediği hipotezi reddedilmiş; Türkçeye uyarlanan ölçeğin orijinal ölçekteki faktörler ve madde dağılımına sahip olmadığı; Türkiye kültüründe 6 faktörlü yapının işlemediği sonucuna gidilmiştir. Doğrulamalı faktör analizi çıktı dosyasından elde edilen düzeltme indeksleri incelendiğinde de madde hata varyansları ve maddelerle faktörler arasında yapılacak ilişkilendirmelerin 6 faktörlü yapıya ilişkin önemli bir düzeltme sağlamadığı görülmüştür. Bu durumun sebeplerini ortaya çıkarmak için 6 faktörle sınırlandırılmış temel bileşenler analizi yapılmış ve ölçek yapısının dört faktörlü olduğu belirlenmiştir.

Uyarlanan ölçeğin Türkiye'de nasıl bir yapıya sahip olduğunu tam olarak görmek için detaylı sonuçları daha sonra verilen temel bileşenler tekniğine dayalı açımlayıcı faktör analizi faktör sayısı sınırlanmadan uygulanmıştır. Faktör sınırlaması yapılmadan uygulanan faktör analizinde de faktör sayısı 6 ile sınırlandırıldığı olduğu gibi, 4 boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizinde elde edilen dört boyutlu yapıyla maddelerin dört boyuta dağılımının uygun olup olmadığı 3 alan uzmanına (bir profesör, iki doçent) sorulmuş ve "uygun" olduğu yönünde görüş alınmıştır. Bu görüşün ardından açımlayıcı faktör analizi sonucu elde edilen dört boyutlu yapı için de doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. Katılım Engelleri Ölçeği'nin orijinalinin altı faktörlü olarak geliştirilmiş olması (Darkenwald ve Valentine, 1985) nedeniyle, Türk kültürüne uyarlama sürecinde temel bileşenler analizinin ortaya koyduğu dört faktörlü yapının uyum indeksleri altı faktörlü yapının uyum indeksleriyle karşılaştırılmıştır. Dört ve altı faktörlü modellerin uyum indeksleri Tablo 2'de verilmiştir. Tablo 2'deki sonuçlar incelendiğinde dört faktörlü modelin 6 faktörlü modele göre daha iyi işlediği ve veri uyumunun daha iyi sağlandığı açıkça görülmektedir. Tablo 2'de dört faktörlü modele ilişkin χ^2 değeri anlamlı olmakla birlikte, kullanılması önerilen χ^2/sd değerinin (3.9), 5'in altında olması nedeniyle modelin kabul edilebilir düzeyde uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Model χ^2/sd ölçütünün yanı sıra GFI= .93, AGFI=.94, CFI=1.00, SRMR=.09 değerlerinin de iyi uyumu ya da kabul edilebilir uyumu gösterdiği söylenebilir. Ancak, RMSEA=.13 ve RMR=.16 göstergeleri açısından kabul edilebilir düzeyde uyumun sağlanamadığı görülmektedir. RMSEA ve RMR istatistikleri hata (uyumsuzluk) istatistikleridir ve örneklemin küçük olmasından etkilenmektedirler. Buna karşılık 4 boyutlu yapının RMSEA ve RMR değerlerinin kabul edilebilir değerlere 6 boyutlu yapının RMSEA ve RMR değerlerinden çok daha yakın olduğu Tablo 2’de açıkça görülmektedir. Uzmanların görüşü sonucunda, çoğu indeksin iyi ya da kabul edilebilir uyumu göstermesine dayanarak Katılım engelleri ölçeğinin 4 faktörlü yapısının Türk kültürü için kabul edilebilir bir geçerliğe sahip olduğuna, altı faktörlü yapıdan daha iyi işlediğine karar verilmiştir. Ölçeğin Türkiye kültüründe işleyen faktör yapısını ve maddelerin faktörlere dağılımını belirlemek amacıyla uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonuçları bu kararı desteklemek için kullanılabilir.

Açımlayıcı faktör analizi

Verilerin Açımlayıcı Faktör Analizine uygunluğunun test edilmesi için öncelikle KMO ve Bartlett testine bakılmıştır. KMO katsayısının 0.60’dan büyük olması örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir. Bu amaçla öncelikle Kaiser-Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett testi yapılmış ve KMO örneklem uygunluğu test sonucu .88 olarak bulunmuştur. Bartlett testinin ($\chi^2=3167.167$, $SD=561$, $p<.001$) anlamlı çıkması verilerin birbiriyle ilişkili olduğunu ve KMO’nun yüksek çıkması veri sayısının faktör analizi için yeterli olduğunu ifade etmektedir.

Katılım Engelleri Ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda ortaya çıkan madde faktör yükleri, özdeğer ve açıklanan varyans oranları Tablo 3’de verilmiştir.

Faktör analizi sonuçları ölçeğin Türkçeye çevrilmiş formunun, özgün ölçekten farklı olarak dört boyutlu bir yapısının olduğuna işaret etmiştir. Orijinal ölçekte maliyet (3 madde), kişisel problemler (5 madde) ve düşük kişisel öncelik (5 madde) alt boyutlarında yer alan ölçek maddeleri ile 6 faktörlü model için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde yol katsayısı önemsiz bulunan “ulaşım problemlerinin olması” maddesi, ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında 1. Faktör altında toplanmıştır. Birinci faktörün orijinal ölçekteki üç faktörün bir araya gelmesiyle oluştuğu söylenebilir. Maddelerin içerikleri alan uzmanlarına inceletilmiş ve birinci faktörün *Kişisel Problemler* olarak isimlendirilmesine karar verilmiştir. Birinci faktörün özdeğeri 10.88 ve açıkladığı varyans ise %32’dir. Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri .76 – .41 arasında değişmektedir.

Katılım Engelleri Ölçeği’nin Türkçe uyarlamasında 2. Faktör özgün ölçekteki *İlgi Eksikliği* boyutu ile paralellik göstermektedir. Özgün ölçekten farklı olarak 6 faktörlü model için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde yol

katsayısı önemsiz bulunan “yetişkinler için mevcut kurslardan haberdar değilim” maddesi de bu faktör altında yer almıştır. Alan uzmanlarına bu maddenin ilgi eksikliği boyutuna uygun olup olmadığı sorulmuş ve uygun olduğu cevabı alınmıştır. Böylece toplam yedi maddeden oluşmuş olan bu faktörün özdeğerinin 2.98 olduğu ve toplam varyansın %8.75’ini açıkladığı belirlenmiştir. *İlgi Eksikliği* faktöründe yer alan madde yük değerleri .77 ve .56 arasında değişmektedir. Ölçeğin 3. Faktörü de özgün ölçekten önemli bir farklılık göstermemektedir. *Güven Eksikliği* olarak adlandırılan faktörün özdeğeri 2.55’dir; açıkladığı varyans ise %7.49’dur. Toplam 9 maddeden oluşan üçüncü faktörün madde yük değerleri .70 ile .33 arasında değişmektedir. Altı faktörlü orijinal ölçeğe ilişkin doğrulayıcı faktör analizinde yol katsayısı önemsiz bulunan “kendi kendime öğrenmeyi tercih ediyorum” maddesi de açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre üçüncü faktör altında yer almıştır. Alan uzmanlarının bu konudaki yaklaşımı ise söz konusu maddenin güven eksikliğinin mantıklı bir açıklaması olabileceğinden dolayı bu maddenin üçüncü faktör için uygun olduğu yönündedir. Özdeğeri 1.77 olan ve varyansın %5.20’sini açıklayan ölçeğin dördüncü ve son faktörü *Zaman Kısıtları* olarak adlandırılmıştır. *Dördüncü boyut* özgün ölçekte olduğu gibi 5 maddeden oluşmuştur ve maddelerin yük değerleri .85 ile .50 arasındadır.

Tablo 3. Katılım Engelleri Ölçeğine Uygulanan Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

Katılım Engelleri Ölçeğinin Maddeleri (Cronbach Alpha:.93)	Faktör Yüğü			
	Fak. 1	Fak. 2	Fak. 3	Fak. 4
<i>Faktör 1: Kişisel Problemler</i>				
25. Ulaşım, kitaplar vb. çeşitli harcamaları karşılayamam	.76			
26. Kayıt veya kurs ücretini karşılayamam	.74			
27. İşverenim mali açıdan yardımda bulunmayacaktır	.67			
29. Ailevi sorunlarım var	.65			
20. Kurs almakla ilgilenmiyorum	.64			
21. Boş zamanımı kurs için kullanmak istemiyorum	.58			
31. Kurs güvenli olmayan bir yerde veriliyor	.57			
22. Ders çalışmayı sevmiyorum	.56			
33. Ulaşım problemlerinin olması	.54			
28. Çocuk bakımını ayarlama konusunda sıkıntı yaşıyorum	.51			
30. Sağlık sorunları ya da engellerin olması	.50			
23. Kursa katılım ailemle geçireceğim zamanı azaltacak	.49			
24. Eğitim mesleğime katkı sağlamayacak	.41			
<i>Faktör 2: İlgi Eksikliği</i>				
11. Mevcut kurslar ilginç görünmüyor		.77		
12. Mevcut kursların kalitesi düşük		.77		

13. Spesifik şeyler öğrenmek istiyorum, fakat kurs çok genel	.76			
9. Mevcut kurslar yararlı ve pratik görünmüyor	.72			
10. Kursun ihtiyaçlarımı karşılayacağını düşünmüyorum	.71			
14. Kursun seviyesi benim için uygun değil	.60			
32. Yetişkinler için mevcut kurslardan haberdar değilim	.56			
Faktör 3: Güven Eksikliği				
5. Kursu bitirebileceğimi sanmıyorum	.70			
4. Kurs için hazırlıksız olduğumu düşünüyorum	.68			
6. Arkadaşlarım kursa katılım konusunda beni teşvik etmiyor	.67			
3. Kurs almak için yaşlı olduğumu düşünüyorum	.66			
8. Ailem kursa katılım konusunda beni teşvik etmiyor	.65			
2. Öğrenme yeteneğime güvenmiyorum	.63			
1. Daha genç öğrencilerle rekabet edemeyeceğimi düşünüyorum	.55			
7. Kursun koşullarını taşıyamıyorum	.53			
34. Kendi kendime öğrenmeyi tercih ediyorum	.33			
Faktör 4: Zaman Kısıtları				
15. Kursu bitirmek için yeterli zamanım yok	.85			
16. Kursa düzenli olarak katılabileceğimi sanmıyorum	.81			
17. Çalışmak için yeterli zamanım yok	.80			
18. Kurs benim için uygun olmayan bir zamanda veriliyor	.79			
19. Kurs benim için uygun olmayan bir yerde veriliyor	.50			
Açıklanan varyans (%)		8.75	7.49	5.20
	32.00			
Özdeğer (eigenvalue)	10.88	2.98	2.55	1.77
Cronbach Alpha	.90	.86	.84	.88

Katılım Engelleri Ölçeğinin maddelerinin madde ayırt edicilik düzeylerini belirlemek amacıyla madde - toplam test puanı korelasyonları ve güvenilirliğini belirlemek için iki yarı test güvenilirliği incelenmiştir.

Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin hesaplanan madde-toplam test korelasyonları Tablo 4.'de verilmiştir. Tabloya göre dört alt boyutun madde-toplam test korelasyonları; *Kişisel Problemler* alt boyutunun .48 – .73, *İlgi Eksikliği* alt boyutunun .54 – .68, *Güven Eksikliği* alt boyutunun .48 – .66 ve son olarak

Zaman Kısıtları alt boyutunun ise .84 - .89 arasında olduğu belirlenmiştir. Ölçekte yer alan dört faktörün ayrı ayrı Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı sırasıyla .90, .86, .84 ve .88 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan güvenirlik değerlerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Katılım Engelleri Ölçeğine Ait Madde-Toplam Korelasyonu, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde No	Ort.	S	Madde Toplam Test Kor.
Faktör 1: Kişisel Problemler (Cronbach Alpha:.90)			
25	2.33	1.38	.73
26	2.37	1.41	.70
27	2.49	1.44	.71
29	2.09	1.35	.70
20	1.69	1.05	.59
21	1.88	1.14	.49
31	2.36	1.45	.61
22	1.84	1.18	.50
33	2.60	1.43	.61
28	2.25	1.39	.56
30	1.78	1.24	.57
23	2.34	1.32	.54
24	2.09	1.33	.48
Faktör 2: İlgi Eksikliği (Cronbach Alpha:.86)			
11	2.24	1.18	.65
12	2.61	1.35	.68
13	2.71	1.36	.68
9	2.40	1.30	.66
10	2.32	1.27	.66
14	2.56	1.27	.58
32	2.80	1.43	.54
Faktör 3: Güven Eksikliği (Cronbach Alpha:.84)			
5	1.62	.96	.59
4	1.75	.98	.64
6	1.84	1.20	.62
3	1.42	.74	.55
8	1.86	1.15	.66
2	1.77	1.05	.60
1	1.73	.97	.48
7	2.05	1.22	.55
34	2.05	1.21	.33
Faktör 4: Zaman Kısıtları (Cronbach Alpha:.88)			
15	3.23	1.39	.78
16	3.12	1.39	.74

17	2.98	1.34	.73
18	3.20	1.35	.78
19	2.75	1.37	.57

Tablo 5’de ölçme aracının geneli ve alt ölçeklerinin birbirleri ile ilişkisi incelendiğinde; tüm alt ölçek puanlarının birbiriyle pozitif yönde anlamlı ilişkileri olduğu görülmektedir. Elde edilen korelasyon katsayıları incelendiğinde; Katılım Engelleri Ölçeğinin geneli ile *Kişisel Problemler* ($r=0.91$, $p<.01$), *İlgi Eksikliği* ($r=0.69$, $p<.01$), *Güven Eksikliği* ($r=0.64$, $p<.01$), *Zaman Kısıtları* ($r=0.68$, $p<.01$) alt ölçekleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca her bir faktörün diğeri ile olan korelasyon katsayıları .28 ile .98 ($p<.01$) arasında değişmektedir. Sonuçlara göre, alt ölçekler arasında zayıf ilişkiden yüksek ilişkiye doğru değişen korelasyon değerleri elde edilmiştir (Tablo 5). Bu sonuçlar ölçeğin orijinalde olduğu gibi 6 faktörlü çıkmamasının nedeni olabilir. Çünkü faktörler ve faktörler altındaki maddelerin birbiri ile ilişki içinde olduğu, bu nedenle de çok sayıda faktöre ayrışmasının güç olduğu düşünülebilir.

Tablo 5. Katılım Engelleri Ölçeği ile Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	KEÖ
Faktör 1: Kişisel Problemler	1				
Faktör 2: İlgi Eksikliği	.51**	1			
Faktör 3: Güven Eksikliği	.46**	.98**	1		
Faktör 4: Zaman Kısıtları	.57**	.32**	.28**	1	
Katılım Engelleri Ölçeği-Genel	.91**	.69**	.64**	.68**	1

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Katılım Engelleri Ölçeğini Türkçe’ye uyarlama ve Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması yetişkinlerin eğitim programlarına katılmama nedenlerini, bir başka ifade ile katılım engellerini belirleyebileceği dolayısıyla katılımın artırılmasını sağlamak açısından yararlı olabileceği düşünülmüştür.

Çalışmanın Türkçeye uyarlaması ile elde edilen faktör analizi sonuçları Darkenwald ve Valentine (1985) tarafından elde edilen değerlerle farklılık göstermektedir. Katılım Engelleri Ölçeğinin faktör yapısını belirlemek amacıyla uygulanan temel bileşenler analizi ve doğrulayıcı faktör analizlerinin sonuçları ölçek maddelerinin varyansın % 53.44’ünü açıklayan dört faktörlü bir yapısının olduğunu ve dört faktörlü modelin verilerle daha uyumlu olduğunu göstermiştir. Sosyal bilimlerde yapılan analizlerde %40

ile %60 arasında değişen açıklanan varyans oranları yeterli kabul edilmektedir. Ölçek maddelerinin dört faktör altında açıkladığı bu varyans oranı kabul edilebilir düzeydedir (Büyüköztürk, 2008).

Sosyal Bilimlerde faktör analizinde aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin ayıklanmasında, maddelerin yer aldıkları faktörlerdeki yük değerinin .45'in üstünde ve tek bir faktörde yüksek yük değerine sahip olmalarının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Ancak faktör örüntüsünün oluşturulmasında ise az sayıda madde için bu sınır değer .30 faktör yüklerinin alt kesme noktası olarak alınabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2008:124). Bu sonuçlara göre, dört alt ölçekte bulunan maddelerin faktör yüklerinin tamamının .45'in üzerinde olması ve sadece bir maddenin (Kendi kendime öğrenmeyi tercih ediyorum) bu sınırın altında olması, maddelerin içerisinde bulunduğu yapı ile uyum sağladığını göstermektedir.

Katılım Engelleri Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması sırasında Türkçe formunun dört faktörlü bir yapısının olduğunu gösteren bulgular kendi içinde geçerli olmakla birlikte, ölçeğin önerilen (Scanlan ve Darkenwald, 1985) ve araştırma bulgularıyla genel olarak desteklenen altı faktörlü yapısıyla uyuşmamaktadır. Ancak ölçeğin farklı kültüre adaptasyonu ilk defa yapıldığından altı faktörlü yapının başka kültürlerde de korunduğuna ilişkin literatürde bir kanıt bulunmamaktadır. Konu bütünlüğü olmamasına rağmen maddelerin farklı alt boyutlarda veya dört boyutta yer alması, uygulama koşullarından kaynaklanabileceği gibi, içinde bulunduğumuz sosyo-ekonomik koşullara bağlı olarak bireylerin günlük yaşamlarını sürdürebilme kaygısı içerisinde olmalarından da kaynaklanabilir. Ayrıca çalışanların eğitime ve geleceğe uyum sağlamada eğitimin önemine ilişkin bakış açılarının kültüre bağlı önemli farklılıklar gösterebileceği araştırmacılar tarafından kabul edilen bir olgudur.

Güvenirlik analizlerinin sonuçlarına göre ölçeğe ait dört alt ölçeğin Cronbach alfa içtutarlık katsayısı sırasıyla *Kişisel Problemler* .90, *İlgi Eksikliği* .86, *Güven Eksikliği* .84 ve *Zaman Kısıtları* .88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt ölçek puanları ve toplam ölçek puanı arasındaki korelasyonun anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, geçerlik ve güvenilirlik analizi sonuçlarının Katılım Engelleri Ölçeğinin Türkçe formunun dört faktörden oluşan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna işaret ettiğini söylemek mümkündür. Diğer yandan ölçek geliştirilmesinin dinamik bir süreç olması dikkate alınarak dört faktörlü yapının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için çalışmaların devam etmesi gerektiği de açıktır.

Son olarak çalışmanın bazı sınırlılıklarının da bulunduğunu belirtmekte yarar vardır. Bu sınırlılıklardan en önemlisi örneklem grubunun yeterince büyük olmayışıdır. Bir diğer sınırlılık çalışmanın Hacettepe Üniversitesi personeli ile sınırlı olmasıdır. İleride bu ölçekle ilgili olarak yapılacak olan çalışmalarda farklı ve daha büyük örneklemelerin kullanılmasında yarar görülmektedir.

Kaynakça

- Akyol, S. (2002). Devlet özel sektör işbirliği ile halk eğitimi faaliyetlerinin yürütülmesinde halkla ilişkiler kuruluşlarının rolü ve önemi. *Ülkemizde Halk Eğitiminin Amacı, Önemi ve Gerekliliği Sempozyumu*, 23-24 Mayıs 2001. Kültür Bakanlığı Yayınları Yayın No:1347, Ankara.
- Bentler, P.M., & Bonett, D.G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88, 588-606.
- Bilir, M. (2004). Kentleşme sürecinde yetişkinlerin eğitim gereksinimi: Ankara Mamak ilçesi Tuzlucaıyır semti Ege mahallesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 98-121.
- Boshier, R. (1973). Educational participation and dropout: A theoretical model. *Adult Education*, 23 (4), 255-282.
- Browne, M.W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In: Bollen, K.A., & Long, J.S. (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Beverly Hills, CA: Sage
- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (7.Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cross, P.K. (1981). *Adults as learners: Increasing participation and facilitating learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Çingilloğlu, S. (2005). *Reasons behind dropouts in adult education: A survey with students of private English language courses in İstanbul*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Darkenwald, G.G. & Merriam, S.B. (1982) *Adult education foundations of practice*. New York: Harper and Row.
- Darkenwald, G.G. & Valentine, T. (1985). Factor structure of deterrents to public participation in adult education. *Adult Education Quarterly*, 35 (4), 177-193.
- Desjardins, S.L., Ahlburg, D.A. & McCall, B.P. (2006). The effects of interrupted enrollment on graduation from college: Racial, income, and ability differences. *Economics of Education Review*, 25, 575-590.
- Drysdale, M., Ross, J., & Schultz, R. (2001). Cognitive Learning Styles and Academic Performance in 19 First Year University Courses: Successful Students Versus Students at Risk. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 6 (3), 271-289.

- EC.(2012). *Lifelong Learning Statistics*. [Available online at: http://epp.Eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Lifelong_learning_statistic], Retrieved on January 12,2012.
- Gerbing, D.W., & Anderson, J.C. (1992). Monte carlo evaluations of goodness of fit indices for structural equation models. *Sociological Methods and Research*, 21(2), 132-160.
- Harris, M.B. & Brooks, J. (1998). Challenges for older students in higher education. *Journal of Research and Development in Education*, 31(4), 226-235.
- Hu, L.T. & Bentler, P.M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6 (1), 1-55.
- Johnson, I.Y. (2006). Analysis of stopout behavior at a public research university: The multispell discrete-time approach. *Research in Higher Education*, 47(8), 905-934.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd Edition). New York: The Guilford Press.
- Kurt, İ. (2000). *Yetişkin eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lowe, J. (1985). *Dünya'da yetişkin eğitime toplu bakış* (Çeviren: Turhan Oğuzkan). Ankara:UNESCO Türkiye Milli Komitesi.
- Meydan, C.H., Şeşen, H., (2011). *Yapısal Eşitlik Modellemesi (AMOS Uygulamaları)*, ISBN: 978-605-5437-01-5, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Okçabol, R. (1996). *Halk eğitimi* (2.Basım). İstanbul: Der Yayınları.
- Okur, H.A. (1999). *Yetişkin eğitiminde yetişkinleri güdüleme çalışmalarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Osborne, M.J., Cope, P. & Johnstone, R. (1994). The backgrounds and experiences of adult returners to an access to secondary teaching scheme. *Continuing Higher Education Review*, 58(1/2), 41-63.
- Scanlan, C. S. & Darkenwald, G. G. (1984). Identifying deterrents to participation in continuing education. *Adult Education Quarterly*, 34 (3), 155-166.
- Scanlan, C.L. (1986). *Deterrents to participation: An adult education dilemma*. ERIC Clearinghouse on Adult, Career, and Vocational Education, Columbus, Ohio, pp:12. (ERIC Document Resume No. ED 272768).
- Schermelleh, Engel, K., Moosbrugger, H. (2003). *Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-Of-Fit Measures*. *Methods Of Psychological Research Online*, Volume: 8 (2), pp: 23-74.

Silva, T., Cahalan, M. & Lacireno-Paquet, N. (1998). *Adult education participation decisions and barriers: Review of conceptual frameworks and empirical studies* (ERIC Document Reproduction Service No. ED 431894).

Steiger, J.H. (2007). Understanding the limitations of global fit assessment in structural equation modeling. *Personality and Individual Differences*, 42 (5), 893-98.

Şimşek, E. (2002). *Ailelere yönelik düzenlenen etkinliklerin yetişkin eğitimi açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şimşek, Ö.F. (2007) *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Ekinoks.

Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). New York: Allyn and Bacon.

Ural, O. (1999). Yetiskin eğitimi etkinliklerine katılmama nedenlerine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *4.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri I*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Valentine, T. & Darkenwald, G.G. (1990). Deterrents to participation in adult education: Profiles of potential learners. *Adult Education Quarterly*, 41(1), 29-42.

Woosley, S., Slabaugh, K., Sadler, A.E. & Mason, G.W. (2005). The mystery of stop-outs: Do commitment and intentions predict reenrollment. *NASPA Journal*, 42(2), 188-201.

Yılmaz, V., Çelik, H.E., (2005). Bankacılık sektöründe müşteri memnuniyeti ve bankaya bağlılık arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modelleriyle araştırılması. VII. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu, 26-27 Mayıs 2005, İstanbul.

